

Sygn. akt: X C 1032/20 upr

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 grudnia 2020 r.

Sąd Rejonowy w Toruniu X Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodnicząca: SSR Katarzyna Malinowska

Protokolant: -----

po rozpoznaniu w dniu 8 grudnia 2020 r. w Toruniu

sprawy z powództwa (...) spółki akcyjnej w B.

przeciwko D. P.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 7370,22 z odsetkami umownymi za opóźnienie w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie od dnia 5 czerwca 2020 r. do dnia zapłaty;

II. umarza postępowanie w zakresie kwoty 300 zł (trzysta złotych)

III. w pozostałym zakresie powództwo oddala;

IV. zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 488 zł (czteryście osiemdziesiąt osiem złotych) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty, tytułem zwrotu kosztów postępowania.

SSR Katarzyna Malinowska

UZASADNIENIE

Powód (...) spółka akcyjna w B. wniósł do tutejszego sądu powództwo w postępowaniu nakazowym przeciwko D. P.. Dochodził w nim zapłaty kwoty 19304,91 zł na podstawie wypełnionego weksla in blanco mającego stanowić zabezpieczenie umowy pożyczki. Do pozwu prócz samego weksla dołączono także wezwanie do wykupu weksla oraz deklarację wekslową. W dalszej kolejności powód przedłożył umowę pożyczki, harmonogram spłat oraz listę wpłat pozwanej.

Co do kwoty 1000 zł zostało cofnięte powództwo.

Sąd ustalił, co następuje

Pozwana 15 listopada 2019 r. zawarła z powodem umowę pożyczki. Zgodnie z jej postanowieniami miała otrzymać 9000 zł, którą to kwotę winna była spłacić w 36 miesięcznych ratach. Raty miały wynieść 580 zł, zaś ostatnią należało uiścić do 25 listopada 2022 r. (pkt 2.1 umowy). Umowa przewidywała, że pożyczkobiorca oprócz kapitału we wskazanych ratach winien był uregulować również umowne odsetki kapitałowe wynoszące 9,86% w skali roku (pkt 1.2) oraz pozaodsetkowe koszty w łącznej kwocie 9000 zł, na którą złożyły się: opłata przygotowawcza (129 zł; pkt 1.4

a), prowizja (7771 zł; pkt 1.4 b) oraz opłata za przyznanie (...) (1100 zł; pkt 1.4 c). Łącznie, przy założeniu terminowej spłaty pozwana zostałaby obciążona kwotą 20880 zł.

Zgodnie z postanowieniami pkt. 3 umowy zabezpieczeniem jej wykonania był wystawiony przez pożyczkobiorcę weksel in blanco, który w razie opóźnienia w spłacie mógł zostać wypełniony przez pożyczkodawcę zgodnie ze sporządzoną deklaracją wekslową.

W pkt. 4 umowa regulowała postępowanie w razie braku spłaty zadłużenia przez pożyczkobiorcę – naliczane miały być wówczas odsetki karne równe odsetkom maksymalnym za opóźnienie (ppkt 1). Ponadto przewidziano, że pożyczkodawca był uprawniony do wypowiedzenia umowy, gdy zaległość pożyczkobiorcy w wysokości równej co najmniej jednej pełnej racie przekroczy 30 dni. Wówczas pożyczkodawca winien był wezwać pożyczkobiorcę do uregulowania zadłużenia w terminie 7 dni, a w razie bezskutecznego upływu tego terminu upoważniony był do wypowiedzenia umowy z zachowaniem 30-dniowego terminu (pkt 8.1). Jednocześnie pożyczkodawca uprawniony był do wezwania drugiej strony do wykupu weksla w terminie 14 dni, po których upływie mógł wypełnić wystawiony przez pożyczkobiorcę weksel in blanco (pkt. 8.2).

Dowód:

- umowa pożyczki wraz z dodatkowymi postanowieniami, k. 21–25,
- harmonogram spłat pożyczki k. 26,
- weksel, k. 5,
- deklaracja wekslowa k. 7.

Zawarłszy umowę w listopadzie 2019 roku, pozwana do dnia wniesienia pozwu uregulowała 1160 zł. W związku z zaległością sięgającą kolejnych trzech pełnych rat pismem z 27 kwietnia 2020 r. powód poinformował pozwaną o wypowiedzeniu umowy pożyczki, wzywając ją również do wykupienia weksla in blanco w terminie 30 dni od otrzymania tegoż pisma. Powód dnia 26 maja 2020 r. wypełnił wystawiony przez pozwaną weksel na kwotę 19304,91 zł.

Dowód:

- lista wpłat, k. 27,
- wypowiedzenie umowy pożyczki z dnia 1.09.2019 r., k. 6, potwierdzenie nadania i odbioru k. 87-89
- weksel, k. 5.

Sąd zważył, co następuje

Sąd ustalił stan faktyczny, opierając się na dowodach wskazanych powyżej, a więc zarzuty te nie potwierdziły się.

Sąd zgodnie z obowiązkiem wskazanym w art. 328 § 2 kpc wskazał dowody na których się oparł.

W okolicznościach niniejszej sprawy zasadniczym zadaniem Sądu stało się ustalenie, czy umowa zawarta przez strony była nieważna i ewentualnie czy postanowienia umowne powinny zyskać pełną akceptację w świetle przepisów o klauzulach niedozwolonych.

Zgodnie z art. 58 kc:

§ 1. Czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy.

§ 2. Nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego.

§ 3. Jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana.

Pozwana jako argument nieważności umowy wskazywała obejście przepisów o pozaodsetkowych kosztach kredytu konsumenckiego. Wskazać w tym miejscu należy, że opłaty i prowizje mieszczą się w limitach określonych przez art. 36a ustawy o kredycie konsumenckim w brzmieniu z chwili zawarcia umowy. Ponadto ani prowizja ani umowa Twój Pakiet nie należą do essentialia negotii umowy pożyczki. Tak więc zarzut nieważności był chybiony.

W dalszej kolejności należy odnieść się do argumentacji powoda, który wskazywał, że jego powództwo oparte było o samoistny tytuł prawny, jakim jest wystawiony i wypełniony weksel in blanco. W konsekwencji marginalne znaczenie w sprawie miała mieć sama umowa, gdyż ciężar dowodu – zgodnie z przepisami ustawy Prawo wekslowe – spoczywa w takiej sytuacji na stronie, która kwestionuje, że weksel został wypełniony w sposób uprawniony. Co do zasady stanowisko to zasługuje na poparcie. Niemniej wobec najnowszego orzecznictwa europejskiego, które z całą pewnością jest stronie powodowej znane (powód był wszak stroną tychże postępowań), należało zająć stanowisko, zgodnie z którym sam weksel niezawierający choćby podstawowych danych dotyczących umowy czy dochodzonej kwoty nie powinien być podstawą dla orzeczeń wydawanych w postępowaniu przyspieszonym, które dodatkowo skutkuje natychmiastową wykonalnością orzeczenia (por. wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 13 września 2018 r., sygn. C-176/17 czy z dnia 7 listopada 2019 r. sygn. C-419/18 oraz C-483/18). W myśl ustalonej w ten sposób wytycznej w sprawach konsumenckich sąd ma obowiązek badania z urzędu postanowień umowy konsumenckiej stanowiącej podstawę wystawienia weksla.

Na marginesie wskazać należy, że powód dochodząc roszczenia z weksla, domagał się jednocześnie odsetek za opóźnienie wynikających z nieprzedłożonej umowy, co wprost stoi w sprzeczności z zapisami art. 5 Prawa wekslowego. Warto przy tym zauważyć, że taka praktyka powoda trwa od wielu już lat w odniesieniu do niemal wszystkich spraw wnoszonych do tutejszego Sądu, a jak należy przypuszczać do wszystkich sądów w Polsce.

Art. 385¹ k.c. wskazuje, że konsumenta nie wiążą postanowienia umowy zawieranej z przedsiębiorcą, o ile 1) kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy, 2) nie były z nim indywidualnie uzgadniane, 3) nie dotyczą głównych świadczeń umownych opisanych w sposób jednoznaczny. W pierwszej kolejności wskazać należy, że nie budzi wątpliwości, że pozwana występowała w sprawie w charakterze konsumenta. Wynika to wprost z umowy, strona powodowa nie podnosiła także twierdzeń przeciwnych. W ocenie Sądu oczywistym jest także, że przedłożona umowa powstała poprzez uzupełnienie wzorca, którym posługuje się powód-przedsiębiorca o dane osobowe pożyczkobiorcy oraz wysokość udzielanej pożyczki. Nie sposób także przyjąć, by indywidualnie negocjowany był dodatkowy (...), który choć stanowi „dodatkowe uprawnienia” przyznane zgodnie z „decyzją zawartą we wniosku”, to jednak stanowi element sine qua non umowy. Spełniony został zatem także i ten warunek stawiany przez kodeks cywilny. W odniesieniu do wyłączenia, jakie formułuje art. 385¹ zd. 2 k.c., w ocenie Sądu za świadczenia główne (w tym wynagrodzenie) uznać należy wypłatę kapitału, jego zwrot oraz zapłatę odsetek kapitałowych. Pozostałe kwestie, w tym opłaty składające się na pozaodsetkowe koszty pożyczki zdaniem Sądu nie kwalifikują się do wspomnianej wcześniej kategorii.

Do rozstrzygnięcia pozostała zatem najistotniejsza kwestia: czy i ewentualnie w jakim zakresie świadczenia dodatkowe można zaliczyć do grupy niedozwolonych postanowień umownych. Powód udzielił pozwanej pożyczki, której kapitał wyniósł 9000 zł. Jednocześnie (poza odsetkami) obciążył go opłatą przygotowawczą, prowizją (łącznie 7900 zł) oraz opłatą za wybór (...) (1100 zł) tym samym koszty pozaodsetkowe równały się wysokości kapitału. Biorąc pod uwagę, że zakładany czas trwania umowy pożyczki przekraczał rok to nie przekroczone górnej granicy ustalonej w art. 36a ust.

1 i 2 ustawy o kredycie konsumenckim. W oczywisty sposób ma w tym zakresie rację pełnomocnik powoda. Niemniej w ocenie Sądu spełnienie wymogów stawianych przez wspomnianą ustawę nie legitymizuje samoistnie samej umowy w świetle przepisów o klauzulach abuzywnych (por. Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 26 marca 2020 r., sygn. C-779/18).

Sąd jest świadomy, że działalność przedsiębiorstw pozabankowych, których modelem działania jest udzielanie pożyczek konsumentom jest, jak każda działalność gospodarcza, obliczona na zysk. Jednocześnie ryzyko działalności związane z opóźnieniem w spłacie czy też brakiem spłaty w ogóle w przypadku takich podmiotów jest istotnie wyższe niż w przypadku banków czy innych podmiotów dogłębnie sprawdzających zdolność kredytową potencjalnego klienta. Z tego też względu Sąd nie odbiera takim przedsiębiorcom możliwości uzyskania dochodu już po opłaceniu kosztów operacyjnych związanych z działalnością przedsiębiorstwa, w tym z wypłatą wynagrodzeń pracowników. Niemniej opłaty, jakimi powód obciąża swoich klientów, w tym pozwanej, w ocenie Sądu są nadmierne. Zasadniczym źródłem zarobku pożyczkodawcy winny być odsetki rozumiane jako wynagrodzenie dla pożyczkodawcy za korzystanie przez inną osobę z jej środków finansowych.

Jednak oprócz odsetek powód w umowie pożyczki nalicza: opłatę przygotowawczą oraz wynagrodzenie prowizyjne. Pożyczkodawca nie ma obowiązku wykazania na co konkretnie przeznaczone są tak pozyskane środki. O ile opłata przygotowawcza może być rozumiana jako zwrot kosztów: materiałów biurowych, czasu i nakładu pracy osób zatrudnionych, związanych z użytkowaniem lokalu, sieci telefonicznej itd. w powiązaniu z przygotowaniem i zawarciem umowy, o tyle prowizja z założenia ma stanowić dodatkowe wynagrodzenie – dla przedsiębiorcy bądź pracownika – w związku z samym faktem zawarcia umowy. Wspomniana tu prowizja równała się ponad 85% wysokości kapitału. Dodatkowo pożyczkobiorcę obciążono opłatą za wybór (...) – formalnie dobrowolnego zestawu uregulowań pozwalających na tymczasowe zawieszenie spłaty rat. Opłata ta wynosi ponad 12% kapitału i jest całkowicie niezależna od tego, czy pożyczkobiorca w czasie trwania umowy skorzysta z oferowanych w (...) możliwości, czy też nie. W niniejszym przypadku pozwana w najmniejszym stopniu nie skorzystała też z opcji oferowanych przez (...).

Sąd zajął stanowisko, że w części obciążające pozwaną pozaodsetkowe koszty pożyczki należy uznać za sprzeczne z dobrymi obyczajami, w sposób szczególny zaś naruszające uzasadniony interes pożyczkobiorcy. Określenie wysokości dodatkowych kosztów pożyczki (kredytu konsumenckiego) w sposób arbitralny w taki sposób, by stanowił on najwyższą prawem dopuszczoną wysokość stanowi tego prawa nadużycie i zasługuje na zakwalifikowanie jako klauzule abuzywne.

Wskazać w tym miejscu jeszcze należy, iż nie ma możliwości „miarkowania” prowizji. Jeśli Sąd uznaje zapis umowy za abuzywny nie wiąże on w całości.

Co do odsetek za korzystanie z kapitału – zostały one w umowie określone kwotowo na 2880 zł. Jest to kwota mieszcząca się w ramach wyznaczonych przez kodeks cywilny, jednak dotyczy ona całej kwoty, bez uwzględnienia, że zapisy dotyczące prowizji nie są wiążące. Tak więc Ta kwota nie należy się w całości. Powód jednocześnie nie wykazał jaka kwota należna byłaby od właściwej kwoty.

Sąd jednak uznał, że odsetki co do zasady się należą i została przeprowadzona prosta kalkulacja.

Pozwana spłaciła 2160 zł. Zgodnie harmonogramem pokryłaby ta kwota umówionego zwrotu kapitału i odsetek za niemal 4 miesiące. Kierując się zapisami harmonogramu przez te 4 miesiące pozwana spłaciłaby 1758,78 zł kapitału. Skoro zdaniem Sądu winna jest zwrócić powodowi 9000 zł kapitału i 129 zł opłaty przygotowawczej a zgodnie z powyższym wyliczeniem spłaciła 1758,78 zł kapitału, to do zapłaty pozostało 7370,22 zł.

W pozostałym zakresie powództwo zostało oddalone.

Niemniej Sąd co do zasady uznał roszczenie powoda za zasadne i w pkt. I uwzględnił je, zasądzając od pozwanej na rzecz powoda kwotę 9843,54 zł na mocy art. 720 § 1 k.c. w zw. z art. 385¹ § 2 k.c. Od zasądzonej sumy zgodnie z

pozwem zasądzono odsetki umowne w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie od dnia następującego po dniu, w którym upłynął termin wykupu weksla.

W pkt III zawarto rozstrzygnięcie o kosztach procesu zgodnie z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. i 100 k.p.c. W niniejszym postępowaniu powód domagał się zasądzenia na jego rzecz kwoty 19304,91 zł. W wyroku powództwo uwzględniono powództwo co do kwoty 7370,22 zł. Po zestawieniu tej kwoty z dochodzoną pozwem okazuje się, że powód wygrał w 38%, pozwana zaś w 62% i w odpowiednich proporcjach powinni oni ponieść koszty postępowania.

Na koszty powoda złożyły się: opłata sądowa w wysokości 1000 zł obliczona na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 7 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz.U. 2019 roku, poz. 785 ze zm.), opłata za czynności działającego w sprawie radcy prawnego w wysokości 3600 zł ustalona na podstawie par. 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 roku, poz. 1804 ze zm.) oraz opata skarbowa od złożonego dokumentu pełnomocnictwa w wysokości 17 zł ustalona na podstawie art. 1 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (t.j. Dz.U. z 2019 roku, poz. 1000) w zw. z pkt IV załącznika do niej. Łącznie poszczególne tak wyliczone kwoty składowe dały sumę 4617 zł. Na koszty pozwanej składa się 3600 zł wynagrodzenia pełnomocnika i 17 zł opłaty skarbowej. Powód winien zwrócić pozwanej kwotę 2242,54 zł a pozwana powodowi kwotę (...),46. Po kompensacie powód jest winien pozwanej 488 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Zgodnie z art. 320 kpc w szczególnie uzasadnionych wypadkach sąd może w wyroku rozłożyć na raty zasądzone świadczenie, a w sprawach o wydanie nieruchomości lub o opróżnienie pomieszczenia - wyznaczyć odpowiedni termin do spełnienia tego świadczenia.

Sąd uznał, iż w niniejszej sprawie brak było podstaw do rozłożenia należności na raty. Pełnomocnik pozwanej wskazał, że pozwana jest w trudnej sytuacji rodzinnej, materialnej i zdrowotnej i wniósł o rozłożenie należności na raty na 3 lata. W tym przypadku dawałoby kwotę 205 zł, co spowodowałoby iluzoryczną możliwość odzyskania choć kapitału udzielonej pożyczki.